

KURIKULUM

“OSNAŽIVANJE OSOBA KOJE RADE S
MLADIMA I VRŠNJAČKIH PREDVODNIKA
MLADIH ZA PREVENCIJU VRŠNJAČKOG
NASILJA LICE U LICE MEĐU MLADIMA”

NASLOV:

Kurikulum „Osnaživanje osoba koje rade s mladima i vršnjačkih predvodnika mladih za prevenciju vršnjačkog nasilja lice u lice među mladima“

PROJEKT:

„Prevencija kibernetičkog i vršnjačkog nasilja među mladima“, financiran je od strane JUGEND für Europa, Njemačke nacionalne agencije za Erasmus+ program za mlade.

PROJEKTNI PARTNERI SU:

- Outreach Hannover, e.V., Njemačka
- Aktivni mladi u srećnoj Evropi (AMUSE), Srbija
- Udruga za unaprjeđivanje suvremenih životnih vještina „Ostvarenje“, Hrvatska
- Learning Wizard d.o.o., Hrvatska

IZDAVAČ:

Outreach Hannover, e.V., Njemačka

UREDNIK:

Berna Xhemajli

AUTORI:

Berna Xhemajli
Miloš Matorčević
Pavle Jevdic
Čedo Velašević

PRIJEVOD S ENGLESKOG JEZIKA:

Lea Pavlović

GRAPHIC DESIGN:

Nikola Radovanovic

HANNOVER, NJEMAČKA
2022

Sadržaj

O PROJEKTU „Prevenција kibernetičkog i vršnjačkog nasilja među mladima“	1
POZADINA KURIKULUMA	3
Program obuke.....	5
PREPORUKE ZA KORIŠTENJE OVOG KURIKULUMA I ORGANIZIRANJE SLIČNIH TEČAJEVA OSPOSOBLJAVANJA	6
RAZVIJENE SESIJE OBUKE: “OSNAŽIVANJE OSOBA KOJE RADE S MLADIMA I VRŠNJAČKIH PREDVODNIKA MLADIH ZA PREVENCIJU VRŠNJAČKOG NASILJA LICE U LICE MEĐU MLADIMA”	8
1.0 Uvod i izgradnja grupe.....	8
2.0 Razmjena vlastitih iskustava i stvarnosti u suočavanju (i prevenciji) lice u lice vršnjačkog nasilja među mladima.....	11
3.0 Rad s mladima i neformalno obrazovanje u suočavanju s vršnjačkim nasiljem.....	13
4.0 Razumijevanje ciklusa nasilja	15
5.0 Vrste zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima	18
6.0 Prepoznavanje zlostavljanja mladih	21
7.0 Posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih – strategije suočavanja.....	23
8.0 Pomaganje mladima kako bi procijenili situaciju, prekinuli šutnju i zatražili pomoć ..	25
9.0 Motiviranje mladih na zauzimanje za druge kad se nasilje događa	28
10.0 Stilovi komunikacije	30
11.0 Nenasilna komunikacija i transformacija sukoba.....	32
12.0 Uloga vršnjačkih edukatora/predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima i preporučene intervencije	34
13.0 Razmjena metoda za suzbijanje agresije i prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima	36
14.0 Evaluacija i završetak obuke	38

O PROJEKTU „Prevenција kibernetičkog i vršnjačkog nasilja među mladima“

Vršnjačko zlostavljanje/nasilje i kibernetičko zlostavljanje/nasilje, nažalost, događa se svakodnevno u našim zajednicama. Izloženost ozbiljnom (kibernetičkom) zlostavljanju može utjecati ne samo na to kako se mladi osjećaju, već i na to kako se ponašaju. Posljedice u ponašanju zbog zlostavljanja drugih i bivanja zlostavljanima uključuju agresiju, nedolično i neodgovorno ponašanje, preuzimanje rizika i korištenje ilegalnih supstanci. Učenici koji su zlostavljani također imaju veću vjerojatnost razvijanja negativnih očekivanja o budućnosti.

Informacijske i komunikacijske tehnologije (eng. *Information and communication technology – ICT*) imaju sve veću ulogu u uspostavljanju i održavanju novih oblika komunikacije, zamjenjujući direktnu međuljudsku komunikaciju. No, iako je medij drugačiji, uvijek postoji osoba iza digitalnih alata, pa se zato zadaće rada s mladima protežu i u virtualni prostor. Čak i ako mladi pokazuju veliko povjerenje u korištenje internetskih alata, još uvijek nisu educirani za korištenje tih alata s punom sviješću.

Osim suočavanja sa zlostavljanjem licem u lice, jasno je kako postoji i uloga online prakse rada s mladima, u smislu podržavanja digitalne pismenosti i omogućavanja mladima kako bi se nosili s nekim od povezanih rizika u online okruženju, kao što je kibernetičko zlostavljanje. Posljedice u praksi za osobe koje rade s mladima leže u novim potrebnim kompetencijama i novim oblicima održavanja granica u odnosima s mladima.

Osobe koje rade s mladima u jedinstvenoj su poziciji promicanja zdravih odnosa među tinejdžerima, interveniranja u slučajevima zlostavljanja i, zajedno s roditeljima, pomaganja nasilnicima i njihovim žrtvama naučiti kako ponovno izgraditi zdrave odnose sa svojim vršnjacima. Zaštita djece od zlostavljanja odgovornost je svih odraslih u njihovim životima, prvenstveno roditelja i učitelja. No, kako mladi redovito posjećuju centre za mlade i klubove za mlade, i osobe koje rade s mladima postaju jedni od onih koji imaju odgovornost za prevenciju vršnjačkog i kibernetičkog nasilja među mladima. Osobe koje rade s mladima mogu smanjiti agresiju i viktimizaciju stvaranjem klime podrške i empatije unutar i izvan centara za mlade.

Ovim projektom odgovaramo na potrebe koje definiraju institucije, kao i na potrebe naših osoba koje rade s mladima i mladih. Promičemo prevenciju vršnjačkog i kibernetičkog nasilja i zlostavljanja među mladima, osnaživanje vršnjačkih predvodnika mladih za bavljenje temom te kvalitetno osnaživanje naših osoba koje rade s mladima kako bi mogli organizirati kvalitetne edukacije vršnjačkih predvodnika mladih, ali i aktivan rad s mladima na prevenciji (kibernetičkog) nasilja među mladima.

Ovaj projekt ima za cilj podržati osobe koje rade s mladima u razvoju i dijeljenju učinkovitih metoda za dopiranje do marginaliziranih mladih, za sprječavanje rasizma i netolerancije među mladima te da ukaže na rizike i implikacije digitalizacije.

Stoga, podciljevi projekta „Prevenција kibernetičkog i vršnjačkog nasilja među mladima“ su:

- Osnažiti osobe koje rade s mladima i vršnjačke edukatore/predvodnike među marginaliziranim mladima za prevenciju kibernetičkog i vršnjačkog nasilja među mladima, kroz razvoj inspirativnog i inovativnog kurikuluma, LTTA i online tečaja za osposobljavanje osoba koje rade s mladima.
- Osnaživanje marginalizirane, diskriminirane i zlostavljane mladeži u mehanizmima suočavanja i nošenja s kibernetičkim i vršnjačkim nasiljem, kroz inovativnu knjigu alata s radionicama za ranjivu mladež.
- Razmijeniti dobre prakse i daljnje razvijati kvalitetno strateško partnerstvo između partnera iz 3 europske zemlje s različitim iskustvima u pogledu kibernetičkog nasilja i prevencije vršnjačkog nasilja među mladima.

Projektne aktivnosti su:

- A1 – Aktivnosti projektnog menadžmenta
- M1 – Kick-off transnacionalni projektni sastanak partnera
- O1 – Knjiga alata za mlade, vršnjačke edukatore/predvodnike za prevenciju kibernetičkog i vršnjačkog nasilja među mladima
- M2 – Drugi transnacionalni projektni sastanak
- O2 – Kurikulum „Osnaživanje osoba koje rade s mladima i vršnjačkih predvodnika mladih za prevenciju vršnjačkog nasilja lice u lice među mladima“
- M3 – Treći transnacionalni projektni sastanak
- O3 – Online tečaj za osobe koje rade s mladima i vršnjačke edukatore „Osnaživanje osoba koje rade s mladima i vršnjačkih predvodnika mladih za prevenciju vršnjačkog nasilja lice u lice među mladima“
- C1 – LTTA Osposobljavanje trenera
- E1, E2, E3 – Otvorene konferencije u Srbiji, Hrvatskoj i Njemačkoj
- M4 – Evaluacijski transnacionalni projektni sastanak

Projektne partneri su:

- Outreach Hannover, e.V., Njemačka
- Aktivni mladi u srečnoj Evropi (AMUSE), Srbija
- Udruga za unaprjeđivanje suvremenih životnih vještina „Ostvarenje“, Hrvatska
- Learning Wizard d.o.o., Hrvatska

POZADINA KURIKULUMA

Kurikulum "Osnaživanje osoba koje rade s mladima i vršnjačkih predvodnika mladih za prevenciju vršnjačkog nasilja lice u lice među mladima" zamišljen je kao izvorni materijal za trenere mladih za organiziranje sedmodnevne obuke o osnaživanju vršnjačkih edukatora/predvodnika i osoba koje rade s mladima za razvoj alternativnih kompetencija i metoda prevencije i borbe protiv vršnjačkog nasilja koje se događa lice u lice u svakodnevnim situacijama među mladima. Nadalje, podupire ih se na podržavanje, treniranje i educiranje mladih u lokalnim zajednicama za prevenciju vršnjačkog nasilja među istima i za razvoj novih metoda u radu s izravnim korisnicima u zajednicama.

Kurikulum se sastoji od nekoliko dijelova koji obogaćuju njegovu kvalitetu i pružaju osobama koje rade s mladima sve relevantne informacije i preporuke umnožavanjem ponuđenih metodologija. Prvi dio kurikuluma sastoji se od uvodnih stranica s informacijama o temi, ciljnoj skupini, ciljevima koji se nastoje postići, a nastavlja se s detaljnom tablicom programa za sedmodnevno osposobljavanje. Sljedeći dio kurikuluma sastoji se od kurikuluma obuke za edukatore, trenere mladih, koji se sastoji od 15 razvijenih sesija. Razvijene sesije uključuju koncepte i razumijevanje relevantne terminologije i stvarnosti o radu s mladima kad je riječ o vršnjačkom nasilju i zlostavljanju, izgradnji grupe, strategijama suočavanja sa zlostavljanjem, važnosti zauzimanja za druge, nenasilne komunikacije, kao i razvoja metoda za suzbijanje agresije i prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima.

Struktura razvijenih sesija uključuje praktične preporuke, dodatne resurse za čitanje i materijale potrebne za provedbu. Ovo je učinjeno sa svrhom kako bi se ponudio praktičniji i korisniji materijal za osobe koje rade s mladima i trenere/edukatore/vršnjake uključene u rad s mladima.

Specifični ciljevi kurikuluma su:

- Upoznati sudionike s obukom i relevantnim informacijama za njihovo sudjelovanje, kao i stvoriti prostor za međusobno upoznavanje;
- Razmijeniti iskustva i stvarnosti u suočavanju s vršnjačkim nasiljem lice u lice među mladima i identificirati sličnosti i razlike između društava kroz prezentacije i raspravu;
- Proširiti znanja o radu s mladima i neformalnom obrazovanju u suočavanju s vršnjačkim nasiljem i stvoriti prostor za kreativna rješenja u tom smislu;
- Opremiti sudionike znanjem o ciklusu nasilja kroz predstavljene praktičnih modela i interaktivnih aktivnosti;
- Istražiti i učiti o različitim vrstama i oblicima zlostavljanja kroz različite oblike učenja, kao i rasprave;
- Stvoriti razumijevanje uobičajenih znakova nasilnika i istražiti načine prepoznavanja situacija zlostavljanja;
- Razgovarati o posljedicama nasilja na zlostavljanu djecu i identificirati strategije suočavanja s takvim situacijama;
- Razgovarati o iskustvu zlostavljanja i isticanju važnosti prekida šutnje i traženja pomoći kroz kreativne metode;
- Koristiti kreativne metode za ilustraciju važnosti zauzimanja za druge kad se nasilje događa;
- Učiti o različitim stilovima komunikacije i istražiti razlike među njima;
- Razumjeti koncepte nenasilne komunikacije i transformacije sukoba kroz interaktivne rasprave i istražiti postojeće teorije;
- Stvoriti prostor za razvoj novih intervencija za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima i potaknuti sudionike na aktivnu ulogu vršnjačkih edukatora;
- Prezentirati razvijene intervencije za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima i koristiti dobivenu povratnu informaciju za daljnje dopune rada;
- Razmisliti o iskustvu i evaluirati program, logistiku, kao i sveukupno učenje na tečaju.

Razvijeni kurikulum i sesije temelje se na načelima i metodologiji neformalnog obrazovanja; ovo se sastoji od igri uloga, interaktivnih igara, grupnog rada, plenarnih raspravi, individualnih aktivnosti, refleksivnih vježbi, teorijskog unosa, kao i razmjene postojećih stvarnosti i praksi kao tehnike učenja.

Program obuke

1. dan	
popodne	Dolazak sudionika
večer	Večer dobrodošlice
2. dan	
ujutro	Uvod i izgradnja grupe
popodne	Razmjena vlastitih iskustava i stvarnosti u suočavanju (i prevenciji) s vršnjačkim nasiljem lice u lice među mladima
popodne	Refleksija i evaluacija dana
večer	Međukulturalna večer
3. dan	
ujutro	Rad s mladima i neformalno obrazovanje u suočavanju s vršnjačkim nasiljem
ujutro	Razumijevanje ciklusa nasilja
popodne	Vrste zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima
popodne	Refleksija i evaluacija dana
4. dan	
ujutro	Prepoznavanje zlostavljanja mladih
popodne	Posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih – strategije suočavanja
popodne	Refleksija i evaluacija dana
5. dan	
ujutro	Pomaganje mladima kako bi procijenili situaciju, prekinuli šutnju i zatražili pomoć
popodne	Motiviranje mladih na zauzimanje za druge kad se nasilje događa
popodne	Refleksija i evaluacija dana
6. dan	
ujutro	Stilovi komunikacije (agresivni, pasivni, pasivno-agresivni i asertivni)
ujutro	Nenasilna komunikacija i transformacija sukoba
popodne	SLOBODNO POPODNE
7. dan	
ujutro	Uloga vršnjačkih edukatora/predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima i preporučene intervencije – I
popodne	Uloga vršnjačkih edukatora/predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima i preporučene intervencije – II
popodne	Refleksija i evaluacija dana
8. dan	
ujutro	Razmjena metoda za suzbijanje agresije i prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima
popodne	Evaluacija i završetak tečaja
večer	"Vidimo se ponovo" proslava
9. dan	
ujutro	Odlazak sudionika

PREPORUKE ZA KORIŠTENJE OVOG KURIKULUMA I ORGANIZIRANJE SLIČNIH TEČAJEVA OSPOSBLJAVANJA

Kurikulum "Osnaživanje osoba koje rade s mladima i vršnjačkih predvodnika mladih za prevenciju vršnjačkog nasilja lice u lice među mladima" razvijen je kao inovativan i koristan materijal za osobe koje rade s mladima i predvodnike koji ga mogu koristiti u radu s mladima za edukaciju o prevenciji i borbi protiv zlostavljanja i vršnjačkog nasilja. Nadalje, ovaj kurikulum služi osobama koje rade s mladima i predvodnicima u razvijanju alternativnih kompetencija i metoda prevencije i borbe protiv vršnjačkog nasilja koje se događa u svakodnevnim situacijama lice u lice među mladima. Razvijen je za umnožavanje znanja, a lako ga mogu provesti svi zainteresirani na lokalnoj i europskoj razini.

Ovaj kurikulum može biti inspirativan za osobe koje rade s mladima i predvodnike koji izravno rade s mladima na temu zlostavljanja i vršnjačkog nasilja, posebno za sedmodnevnu obuku jer se sastoji od korak-po-korak edukacije o ključnim aspektima učinkovite komunikacije, relevantnih koncepata o zlostavljanju i njegovoj prevenciji, poticanju na aktivizam i motivaciji za zauzimanje za druge.

Prilikom korištenja ovog kurikuluma za organiziranje tečaja osposobljavanja, preporuča se da osobe koje rade s mladima i predvodnici steknu ova potrebna znanja, vještine i stavove u području komunikacije, zlostavljanja, kibernetičkog nasilja, stvarnosti i činjenica o vršnjačkom nasilju, transformacije sukoba i relevantnih vještina. Konkretno, kompetencije koje se žele razviti su sljedeće:

- Poznavanje teorijskog okvira fenomena zlostavljanja i njegovih vrsta, uključujući kibernetičko zlostavljanje – što je to, zašto i gdje je prisutno te koje su strategije suočavanja za prevenciju i borbu protiv ove pojave;
- Razumijevanje znakova prepoznavanja nasilnika i situacije zlostavljanja mladih;
- Razumijevanje posljedica zlostavljanja, uključujući depresiju i anksioznost;
- Napredno poznavanje različitih stilova komunikacije i nenasilne komunikacije;
- Razumijevanje načina na koji rad s mladima i neformalno obrazovanje mogu doprinijeti prevenciji i borbi protiv zlostavljanja;
- Razumijevanje koncepta transformacije i rješavanja sukoba;
- Prođubiti znanje o načinima kako primijeniti tečaj i radionice s lokalnim mladima.

U svakoj sesiji nalazi se dio navedenih kompetencija vezanih uz tu sesiju i temu. Stoga se pri čitanju razvijenih aktivnosti prikazuje popis kompetencija stečenih provedbom. Također, postoje specifične preporuke vezane uz pojedine sesije. Vrlo je važno organizirati obuku prateći sve specifičnosti predstavljene u svakoj sesiji i osiguravajući kvalitetno okruženje za učenje. Ovo je bitno kako bi se postiglo željeno učenje koje je postavljeno u cilju sesija i specifičnim ciljevima. To se može postići u nekoliko faza:

1. faza: Prije obuke

- Sudionici bi trebali dobiti info paket sa svim relevantnim informacijama za njihovo sudjelovanje i doprinos programu. Također, ukoliko žele pridonijeti određenim sesijama, važno je uključiti takav odjeljak u obrazac za prijavu ili obrazac za registraciju.
- Organizacija koja šalje sudionike iz svake zemlje trebala bi organizirati sastanke sa sudionicima kako bi ih pripremila za obuku, pripremne zadatke, kao i za kontekst neformalnog obrazovanja.
- Sudionici trebaju biti spremni za rad u višekulturalnim grupama i svjesni važnosti različitosti, tolerancije i razlika u kulturama. Također bi trebali biti informirani o lokalnom kontekstu u kojem se održava obuka.

- Organizacija domaćin treba na vrijeme obavijestiti sudionike o pripremnim zadacima. Važno je da sudionici istraže o iskustvima vršnjačkog nasilja i zlostavljanja u svojoj zajednici, kao i o postojećim programima, te organizacijama/institucijama koje se bave ovom problematikom. Također bi trebali istražiti najnovije i uobičajene konfliktne situacije u svojoj zemlji. Sve ove informacije olakšat će im sudjelovanje u osposobljavanju i pomoći im bolje razumjeti obrađene teme.
- Sudionici trebaju biti na vrijeme obaviješteni kako se program sastoji od međukulturalne večeri u kojoj svaka grupa određene zemlje treba organizirati predstavljanje svoje kulture. To se može učiniti donošenjem lokalne hrane, pića, prikazivanjem videa, predstavljanjem zanimljivih i jedinstvenih činjenica, predstavljanjem plesa, pjevanjem pjesama i tako dalje.

2. faza: Tijekom obuke

- Aktivnosti osmišljene u ovom kurikulumu razvili su treneri u ovom području i prikladne su za osobe koje rade s mladima/edukatore i predvodnike koji rade na prevenciji zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima, ali i za druge zainteresirane strane i korisnike koji su voljni učiti o ovoj temi i steći kompetencije. Pojedini dijelovi aktivnosti mogu trajati kraće ili duže ovisno o stupnju znanja sudionika i edukator treba o tome voditi računa i prilagoditi vrijeme trajanja aktivnosti potrebama grupe.
- Postoje preporuke na kraju svake sesije za buduće umnožavanje aktivnosti od strane drugih osoba koje rade s mladima/edukatora. Preporuka je pročitati ih i razmotriti prema potrebama sudionika.
- Dnevna evaluacija/refleksija i završna evaluacija bitni su dijelovi svake obuke. To je prikazano i u tablici programa ovog kurikuluma. Integrirana je u program za kraj svakog radnog dana kako bi se promislilo i dalo prostora za prijedloge, kao i na kraju, za konačnu povratnu informaciju. Tome treba posvetiti malo vremena kako bi sudionici ocijenili program, metode rada, izvedbu trenera, energiju grupe, vlastito učenje i doprinose, itd.
- Treneri trebaju prilagoditi metode rada prema potrebama polaznika.
- Fleksibilnost vremena još je jedan bitan čimbenik koji treba imati na umu. Neke aktivnosti/sesije mogu trajati duže ili kraće no što je planirano, a treneri se trebaju prilagoditi potrebama sudionika.

3. faza: Nakon obuke

- Nakon odlaska, važno je održavati kontakt sa sudionicima vezano uz provedbu intervencija koje su razvili na tečaju. Treba im se ponuditi podrška i pomoć ukoliko je potrebno, kao i zatražiti od njih povratnu informaciju i izvješće o provedenim aktivnostima.

RAZVIJENE SESIJE OBUKE: “OSNAŽIVANJE OSOBA KOJE RADE S MLADIMA I VRŠNJAČKIH PREDVODNIKA MLADIH ZA PREVENCIJU VRŠNJAČKOG NASILJA LICE U LICE MEĐU MLADIMA”

1.0 Uvod i izgradnja grupe

Naslov sesije: Uvod i izgradnja grupe

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Prve sesije svakog tečaja osposobljavanja započinju uvodnim aktivnostima koje su osmišljene za razmjenu ključnih informacija o programu i sudjelovanju, ali i u svrhu izgradnje tima. Sesija uvoda i izgradnje grupe posebno je razvijena kako bi informirala sudionike o cjelokupnom projektu, ciljevima obuke, službenom rasporedu za dane rada, logističkim informacijama i tako dalje. Također se sastoji od nekoliko aktivnosti izgradnje grupe kako bi se potaknula suradnja i komunikacija među sudionicima koji dolaze iz različitih stvarnosti i pozadina kroz različite igre imena, probijanja leda, itd. Štoviše, ova sesija osmišljena je tako da sadrži aktivnosti koje se bave ciljevima učenja i očekivanjima sudionika u vezi programa i drugim relevantnim informacijama za njihovo sudjelovanje.

Cilj sesije: Upoznati sudionike s tečajem i relevantnim informacijama za njihovo sudjelovanje, kao i stvoriti prostor za međusobno upoznavanje.

Specifični podciljevi:

- Službeno upoznati sudionike s projektom i obukom;
- Predstaviti izrađeni program za dane rada;
- Stvoriti prostor za uspostavljanje prvog kontakta između sudionika;
- Promicati izgradnju grupe;
- Razmišljanje i rasprava o očekivanjima i doprinosima sudionika obuci.

Adresirane kompetencije:

- Višejezične kompetencije;
- Rad u grupi;
- Digitalne kompetencije;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje;
- Matematičke kompetencije i kompetencije u znanosti, tehnologiji i inženjerstvu;
- Pismenost;
- Kulturna osviještenost i kompetencije izražavanja.

Metodologija i metode:

- Doprinos/prezentacija projekta;
- Interaktivne vježbe;
- Mozganje;
- Nemoguća misija – za izgradnju grupe;
- Debriefing.

Tijek sesije:

I. Službeno upoznavanje i dobrodošlica (10 minuta)

Koordinator projekta započinje obuku kratkim uvodom u projekt i službenom dobrodošlicom sudionika. On/ona daje ključne informacije o glavnoj ideji osposobljavanja. Zatim se drugi članovi tima koji su zaduženi za izvođenje ili organizaciju treninga predstavljaju i pozdravljaju sudionike dobrodošlicom.

II. Krug imena (5 minuta)

Nakon predstavljanja organizacijskog tima i trenera, sljedećih 5 minuta posvećeno je predstavljanju sudionika. Jedan po jedan, pozvani su navesti svoja imena, zemlju, organizaciju koju predstavljaju i svoj interes/doprinos za sudjelovanje u obuci.

III. Informacije o projektu, obuci i predstavljanju dnevnog reda (25 minuta)

Organizacijski tim ukratko predstavlja projekt i ključne aktivnosti u suradnji s koordinatorom projekta. Zatim predstavljaju obuku i uključene teme. Nadalje, treneri nastavljaju s detaljnim dnevnim redom programa, te uvode u svaku sesiju i temu.

IV. Očekivanja, strahovi i doprinosi – Brod i more (30 minuta)

Kad sudionici dobiju sve informacije vezane uz program, treneri uvode u prvu aktivnost koja zahtijeva angažman sudionika u projektu. Aktivnost se odnosi na raspravu i navođenje očekivanja koja sudionici imaju od programa i ukupnog iskustva u obuci, strahove koje imaju te doprinose koje će dati sudjelovanjem. Trener predstavlja model „Brod i more“ koji će se koristiti tijekom ove aktivnosti. Na *flipchartu* je nacrtan čamac u moru, vjetru i valovima. Sudionici su obaviješteni kako brod na crtežu predstavlja element očekivanja, more predstavlja cjelokupni program, valovi predstavljaju element strahova i na kraju vjetar predstavlja doprinos.

Nakon uputa, sudionicima se pružaju različiti papiri i *post-it* papirići, kemijske olovke i bojice, markeri, itd. Pozvani su koristiti ove materijale u sljedećih 15 minuta i pisati riječi ili crtati nešto u svakom određenom elementu (more, brod, vjetar, valovi) i uz slike/riječi postaviti očekivanja, strahove i doprinose za ovaj program. Ovaj je zadatak individualan, a sudionici su upućeni ne ometati druge dok rade. Kad svi napišu/nacrtaju svoj doprinos, trener počinje predstavljati cijeli sadržaj uz pomoć sudionika. Na kraju, *flipchart* se stavlja na vidljivo mjesto u radnoj sobi, tako da ga sudionici mogu pogledati tijekom programa i razmisliti o onome što su tamo unijeli.

V. Međusobno poznavanje – vježba kravate s tri istine i jednom laži (25 minuta)

Sljedeća aktivnost jest međusobno upoznavanje sudionika i započinjanje grupnog povezivanja. Sudionici su opremljeni različitim materijalima kao što su papiri, olovke, markeri, kemijske olovke itd. Trener ih je uputio na korištenje ovih materijala za dizajniranje i izradu vlastitih kravata. Na tim se kravata napišu vlastita imena i zemlja iz koje dolaze. Zatim, kravate se uguraju u bluze/majice. Pored toga, koriste *post-it* papiriće za pisanje 3 istine i 1 laži o sebi. To može biti zanimljiva činjenica ili nešto što se odnosi na njihove studije, hobije, omiljenu hranu/pića i tako dalje. I to dodaju na kravatu. Kad svi sudionici obave ovaj pojedinačni rad, trener ih poziva da iskoriste 20 minuta šetajući po sobi, sastajući se s drugima i predstavljajući se jedni drugima. Jedino pravilo koje se ovdje primjenjuje jest kako sudionici ne bi trebali govoriti koje su karakteristike istinite, a koje su lažne, kao što i osobe koje susreću trebaju nagađati o tome. Trebali bi pokušati upoznati što više ljudi u ovih 20 minuta i usredotočiti se na susret s onima s kojima još nisu imali priliku razgovarati.

VI. Nemoguća misija za izgradnju grupe (50 minuta)

Sjednica se nastavlja dalje s aktivnostima izgradnje grupe. Sljedeći je izazov „nemoguća misija“ vježba koja zahtijeva samoorganizaciju cijele skupine sudionika. U ovoj aktivnosti, sudionici imaju 45-50

minuta za ispunjavanje različitih zadataka kako bi završili misiju. Sudionici su upućeni kako će morati ispuniti set 10-15 zadataka koje su treneri unaprijed pripremili. Ovi se zadaci sastoje od upoznavanja lokalne zajednice i mjesta na kojima se održava osposobljavanje, kao i poticajnog grupnog rada i izgradnje tima. Potencijalni zadaci mogu biti: pjevanje pjesme na lokalnom jeziku kao grupa, kratak razgovor s ljudima iz lokalne zajednice, učenje kako se broji na lokalnom jeziku, pronalaženje važnih kipova/spomenika/sportske dvorane/kulturnih centara, grupno fotografiranje, itd. Treneri ne daju daljnje upute, jer se od sudionika traži samoorganizacija kako bi dovršili zadane zadatke. Za svaki dovršeni zadatak dobivaju pečat od trenera i kako bi se pratilo ostvarenje cjelokupne misije.

VII. Debriefing (20 minuta)

Kad skupina dovrši zadatke, svi se okupljaju na plenarnoj sjednici. Sudionici ubrzo predstavljaju svaki obavljeni zadatak. Nakon toga, trener započinje kratku sesiju s pitanjima vezanim za aktivnosti obavljene na sesiji. Koriste sljedeća pitanja:

- Koliko vam je teško/lako bilo zapamtiti imena jedni drugih? Sjećate li se svih imena sad?
- Koja vam se aktivnost najviše svidjela tijekom ove sesije i zašto?
- Koliko je „nemoguća misija“ bila teška/laka? Kako ste funkcionirali kao tim s ljudima koje ne poznajete dobro?
- Je li vaša grupa imala vođu ili kako ste organizirali podjelu rada?
- Jeste li uključili sve kako bi izvršili zadatak?
- Jesu li sve pružene informacije povezane s obukom bile jasne za vas?

VIII. Grupni sporazumi (15 minuta)

Konačna faza ove sesije je definiranje grupnog sporazuma za rad i cjelokupno sudjelovanje i prisutnost sudionika. Trener obavještava sudionike o ovoj maloj sesiji i daje im 5 minuta za razmisliti koje bi sporazume radije sklopili u grupi kako bi osigurali uključenost svih i poštovanje prema svima, ali i kako bi osigurali pozitivno okruženje u grupi. Nakon 5 minuta, trener otvara prostor za ideje i međusobnim dogovor te piše grupne sporazume na *flipchart*. U slučaju da postoji oklijevanje ili zbunjenost od strane sudionika, trener započinje s pisanjem jednog ili dva pravila kako bi ih potaknuo.

Potrebni materijali: *Flipchart* papir, markeri, *post-it* papirići, A4 papiri, olovke i kemijske, laptop, projektor, šareni papiri za aktivnost s kravatom, zvučnici za glazbu tijekom aktivnosti „Brod i more“.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Preporuča se da trener pusti neku glazbu u pozadini tijekom aktivnosti „brod i more“ kako bi sudionici mogli raditi svoj posao u opuštajućoj atmosferi.
- Zadaci za „nemoguću misiju“ su aktivnosti koje se mogu sastojati i od nečega što je povezano s temom obuke. Međutim, glavni je cilj potaknuti timski rad i uključivanje unutar grupe. Također, zadatke treba organizirati prema vremenskim uvjetima; u hladnom vremenu, aktivnosti na otvorenom trebale bi biti ograničene.

2.0 Razmjena vlastitih iskustava i stvarnosti u suočavanju (i prevenciji) lice u lice vršnjačkog nasilja među mladima

Naslov sesije: Razmjena vlastitih iskustava i stvarnosti u suočavanju (i prevenciji) lice u lice vršnjačkog nasilja među mladima

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Ova sesija približava sudionicima temu na kojoj će se raditi tijekom programa. Sudionici ove sesije trebaju razmišljati o stvarnosti svoje zemlje kad je riječ o vršnjačkom nasilju lice u lice i njegovoj prevenciji među mladima. Ova sesija povezana je s predznanjem koje se traži prije dolaska na obuku, a to je istraživanje o njihovoj stvarnosti o temi. To također uključuje prezentaciju postojećih programa na koje je njihova organizacija pošiljateljica usredotočena ili koje je implementirala u prošlosti, vlastita iskustva i ona o kojima su informirani. Sesija je posebno namijenjena sudionicima kako bi polako ušli u temu tako što prvo istraže situaciju u vlastitim zemljama kako bi mogli iskoristiti iskustvo stečeno u obuci za buduća rješenja ovog problema u svojoj lokalnoj zajednici.

Cilj sesije: Podijeliti iskustva i stvarnosti vršnjačkog nasilja lice u lice i identificirati sličnosti i razlike između društava kroz prezentacije i rasprave.

Specifični podciljevi:

- Istražiti stvarnosti zemlje o vršnjačkom nasilju lice u lice (i prevenciji) među mladima;
- Dati prostor za prezentacije o informiranju i dijeljenju vlastitih iskustava povezanih s temom;
- Raspravljati o sličnostima i razlikama između zemalja na temelju zajedničkih stvarnosti;
- Promicati prezentacijske i istraživačke vještine.

Adresirane kompetencije:

- Višejezične kompetencije;
- Rad u grupi;
- Komunikacija;
- Digitalne kompetencije;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje;
- Pismenost;
- Kulturna osviještenost i kompetencije izražavanja.

Metodologija i metode:

- Rad u malim grupama – nacionalne grupe;
- Prezentacije;
- Rad u međunarodnim grupama – runde razmjene.

Tijek aktivnosti:

I. Uvod u sesiju i zadatak (10 minuta)

Trener započinje ovu sesiju kratkim uvođenjem sudionika u ciljeve programa i pitajući ih o zadatku/istraživanju kojeg su imali prije dolaska. Zatim, sudionici su obaviješteni kako će tijekom ove sjednice trebati raditi sa svojim nacionalnim skupinama i kombinirati svoje znanje, stručnost i

podatke o istraživanju kako bi pripremili prezentaciju za druge skupine i saznali više o stvarnosti jedni drugih što se tiče vršnjačkog nasilja (i njegove prevencije) lice u lice među mladima. Posebno su upućeni uključiti i postojeće programe (također iz vlastitog iskustva) koji rade na sprečavanju vršnjačkog nasilja među mladima.

II. Rad u nacionalnim grupama (80 minuta)

Sudionici se pridružuju nacionalnim grupama i započinju rad na svom zadatku. Imaju 70 minuta za rad na svojim istraživanjima, a također kombiniraju prethodno istražene podatke. Trener ih obavještava kako u tom razdoblju mogu raditi gdje god žele, ne trebaju se ograničavati u radnoj sobi. Konkretnije, grupama se daju sljedeća pitanja za rad:

- Kakva je stvarnost (prevencije) vršnjačkog nasilja lice u lice u vašoj zemlji?
- Kojim podacima ili statistikama imate pristup?
- Koji su postojeći programi o obrazovanju sprječavanja vršnjačkog nasilja u vašoj zajednici?
- Suočavaju li se institucije i organizacije koje rade na ovoj temi s izazovima? Koji su najčešći izazovi koje doživljavaju?

III. Prezentacije (50 minuta)

Sve se skupine pridružuju plenarnoj sjednici kako bi predstavile svoj rad. Trener daje svakoj grupi 5-7 minuta, nakon čega slijedi nekoliko minuta pitanja drugih grupa.

IV. Runde razmjene (40 minuta)

Sudionici su podijeljeni u različite skupine u ovom dijelu sesije. Trener formira nove skupine u kojima iz svake zemlje postoji 1 sudionik, tako da stvara međunarodne mješovite grupe za dijeljenje i razmjenu informacija o predstavljanim stvarnostima. Nakon formiranja grupa, sudionici se upućuju na zadatak. Trebali bi raspravljati o sličnostima i razlikama koje su primijetili slušajući jedni druge tijekom prezentacija. Za ovaj dio zadatka imaju 20 minuta. Također, trebaju razgovarati o tome kako vide svoju ulogu kao aktivnih članova u svojoj zajednici. Imaju 20 minuta za razgovarati o tome. Nakon toga, svi se pridružuju plenarnoj sjednici i nakratko dijele ishode svoje rasprave.

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Trener bi trebao pitati sudionike jesu li uspješno proveli neka istraživanja/dovršili ranije svoje zadatke o stvarnosti zemlje. Ako svaka grupa zemlje ima neko istraživanje, određeno vrijeme za ovu sesiju o tome dovoljno im je kako bi dovršili grupni rad. Ako ne, trener bi trebao biti fleksibilan s vremenom kako bi imali priliku obaviti posao na dovoljno dobar način.
- Sudionicima treba savjetovati vođenje bilješki tijekom runde razmjene kako bi jasno podijelili ishode na plenarnoj sjednici kasnije, kao i zapamtili svoje ideje o njihovoj ulozi u toj temi.

3.0 Rad s mladima i neformalno obrazovanje u suočavanju s vršnjačkim nasiljem

Naslov sesije: Rad s mladima i neformalno obrazovanje u suočavanju s vršnjačkim nasiljem

Trajanje: 70 minuta

Pozadina:

Rad s mladima i neformalno obrazovanje usko su povezani s rješavanjem različitih tema i pitanja s kojima se društvo suočava. Iako je neformalno obrazovanje prisutno u različitim obrazovnim programima, u radu s mladima, doslovno je glavna vrsta obrazovanja. To je zbog toga što u programima rada s mladima postoji jasna potreba za interaktivnim i atraktivnim metodologijama koje su također praktične i uključujuće. Vrlo je važno saznati o povezanosti ta dva koncepta i metodologija kad radite na sprečavanju vršnjačkog nasilja. Prisutnost nasilnika i zlostavljanih mladih značajno je porasla i pružanje predavanja o tim pitanjima nije dovoljno. Stoga ova sesija posebno ističe važnost rada s mladima i neformalnog obrazovanja kad se radi o vršnjačkom nasilju i pokreće raspravu o tome kako ta povezanost može funkcionirati.

Cilj sesije: Proširiti znanje o radu s mladima i neformalnom obrazovanju u suočavanju s vršnjačkim nasiljem i stvoriti prostor za kreativna rješenja u tom pogledu.

Specifični podciljevi:

- Naučiti o vezi neformalnog obrazovanja i rada s mladima;
- Razgovarati o tome kako se neformalne obrazovne prakse u radu s mladima mogu koristiti prilikom suočavanja s vršnjačkim nasiljem;
- Poticanje kreativnog i kritičkog razmišljanja o ovoj temi kroz praktičan rad;
- Podići svijest o sprječavanju vršnjačkog nasilja kroz rad s mladima.

Adresirane kompetencije:

- Rad u grupi;
- Komunikacija;
- Digitalne kompetencije;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje;
- Pismenost ;
- Poduzetničke kompetencije.

Metodologija i metode:

- Teorijski doprinos;
- Interaktivna aktivnost: Akvarij.

Tijek sesije:

I. Teorijski doprinos radu s mladima i neformalnom obrazovanju (20 minuta)

Trener započinje sesiju doprinosom na radu s mladima i najčešćim obrazovnim programima i aktivnostima koji se provode pod ovim pojmom. Nadalje, odvija se teorijski doprinos neformalnog obrazovanja, uključujući metodologije učenja, važnost dinamike grupe, stilove učenja, važnost postavljanja ciljeva, motivacije u učenju, uključivost, ispitivanje i tako dalje. U posljednjih 5 minuta

odvija se kratka rasprava o povezanosti rada s mladima i neformalnog obrazovanja, ističući različite primjere i njegove funkcionalnosti iz prethodno provedenih projekata.

II. Vježba „akvarij“ (50 minuta)

Sljedeća aktivnost sastoji se od interaktivne rasprave pomoću metode akvarija. Organizatori su već pripremili sobu za ovu aktivnost koristeći akvarij u sredini sobe s *post-it* papirićima s pitanjima/temama za raspravu. Akvarij je okružen s 4 stolice koje tvore mali krug, a zatim veći krug sa stolicama okružuje mali krug. Trener obavještava sudionike kako je mali krug s 4 stolice namijenjen onima koji dobrovoljno sudjeluju u raspravi, dok ostali sjede u većem krugu. Upute glase kako iako postoje ljudi koji sjede u malom krugu, ostali u velikom krugu trebali bi aktivno slušati kako bi sudjelovali u raspravi i zamijenili nekoga tko je u malom krugu. Kad se netko želi pridružiti raspravi, dodirnu jednu osobu po ramenu, a ta osoba daje prostor drugima za pridruživanje čim završi govor. U početku trener traži 4 volontera, a zatim upravljaju postupkom rasprave u sljedećih 50 minuta. Treneri koriste sljedeće teme/pitanja za raspravu:

- Vršnjačko nasilje je/nije prisutno u obrazovnim ustanovama;
- Rad s mladima u svojim programima dovoljno se bavi vršnjačkim nasiljem;
- Neformalne obrazovne prakse doprinose uključujućem društvu;
- Najutjecajnija metoda neformalnog obrazovanja koja se koristi u radu s mladima za sprečavanje vršnjačkog nasilja?;
- Metodologije neformalnog obrazovanja o vršnjačkom nasilju nude dugoročna/kratkoročna rješenja za prevenciju vršnjačkog nasilja.

Potrebni materijali: Akvarij, pripremljeni i ispisani papirići s temama/pitanjima izrezani u oblik ribe, A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Propratni dokumenti i dodatna literatura:

- Inclusion A to Z napisana od strane SALTO YOUTH: <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-3141/InclusionAtoZ.pdf>

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Metodologiju akvarija treba detaljno objasniti sudionicima prije nego što aktivnost započne. Treneri bi trebali osigurati jasnoću cijelog postupka kako bi sudionici razumjeli njihovu aktivnu ulogu u slušanju i pridruživanju raspravi.

4.0 Razumijevanje ciklusa nasilja

Naslov sesije: Razumijevanje ciklusa nasilja

Trajanje: 110 minuta

Pozadina:

Razumijevanje ciklusa nasilja jedan je od prvih bitnih koraka koji pomaže u shvaćanju Zakona o nasilju i rješavanju tog problema. Prema Logginsu (2022.), neki ljudi koji su doživjeli bilo koju vrstu fizičkog, seksualnog ili emocionalnog zlostavljanja mogu potvrditi kako se zlostavljanje dogodilo u vrlo predvidljivim ciklusima. U nekim se slučajevima nasilje može ponavljati i može imati generacijsko korijenje.¹ Dakle, nasilje se ne događa iznenada, već je ono rezultat niza čimbenika koji su utjecali na situaciju u kojoj jedna osoba vrši nasilje nad nekim drugim. Važno je prenijeti mladima i osobama koje rade s mladima informacije o tome kako se događa nasilje i što ga uzrokuje, kao i razumijevanje cijelog ciklusa nasilja kako bi mogli spriječiti i riješiti ovaj problem u svojoj zajednici. Ova sesija sastoji se od sadržaja i interaktivne aktivnosti koje doprinose razumijevanju ciklusa nasilja, raspravu o svakoj fazi tog ciklusa, kao i mozganje o različitim scenarijima za zaustavljanje nasilja.

Cilj sesije: Opremiti sudionike znanjem o ciklusu nasilja kroz praktične i interaktivne metode.

Specifični podciljevi:

- Predstaviti model ciklusa nasilja;
- Stvoriti prostor za raspravu i razumijevanje svake faze ciklusa nasilja;
- Promovirati kritičko razmišljanje za razumijevanje nasilnih radnji;
- Razgovarati o fazi poricanja unutar ciklusa nasilja.

Adresirane kompetencije:

- Kritičko razmišljanje;
- Rad u grupi;
- Komunikacija;
- Digitalne kompetencije;
- Pismenost.

Metodologija i metode:

- Rad u grupi – aktivnost svjetskog kafića;
- Prezentacije;
- Rasprava;
- Teorijski doprinos.

Tijek sesije:

I. Svjetski kafić (55 minuta)

Trener naglašava kako je fokus ove sesije razumjeti ciklus nasilja. On/ona upućuje sudionike kako će tijekom sljedećih 45 minuta raditi u malim grupama i na kreativan način. Radna soba dizajnirana je s 4 stola koja predstavljaju „Svjetski kafić“. Svaki stol ima papir s jednim od sljedećih naslova:

¹ Loggins, B. L. (2022, August 26). What Is the Cycle of Violence? <https://www.verywellmind.com/what-is-the-cycle-of-violence-5207964>

- Stvaranje napetosti
- Akutna eksplozija
- Medeni mjesec/Pomirenje
- Mir

Osim toga, svaki stol ima različite radne materijale kao što su papiri, *flipchart*, markeri, olovke i slično, koje mogu koristiti za svoj rad, kao i osvježenje za asocijaciju na kafić. Sudionici su podijeljeni u 4 male grupe i svaka grupa sjedi za svojim stolom. U prvih 5 minuta, od njih se traži odrediti moderatora u svakoj grupi. Zatim, trener daje daljnje upute za izvršavanje zadatka koje su sljedeće: Kao grupa, imate 15 minuta za napisati svoj doprinos za zadani pojam koji se sastoji od vašeg razumijevanja i iskustva/znanja. Zatim ćete dobiti znak za prelazak na sljedeći stol kako biste na sličan način doprinijeli drugim temama, ali u kraćem vremenu od 10 minuta. Moderator je taj koji uvijek ostaje u istoj grupi i usmjerava novopridošlice u vezi s temom te osigurava da se ne ponavljaju unosi. Sudionici započinju s radom, a nakon 15 minuta prelaze za drugi stol. Prebacivanje se događa još dva puta, dok svaka grupa ne pridonese temama svih drugih grupa i konačno dođe do svoje originalne grupe. Trener im daje dodatnih 5 minuta za strukturiranje ulaznih podataka i pripremu za kratku prezentaciju.

II. Prezentacije i rasprava (35 minuta)

Sve grupe se pridružuju plenarnoj sjednici u trajanju 3-5 minuta. Kad grupa završi s prezentacijom, drugi sudionici mogu postavljati pitanja ili komentirati. Nakon svih prezentacija, trener otvara prostor za kratku raspravu sljedećom temom/pitanjem:

- Kako razumijete poricanje?
- Što se događa u slučaju poricanja?

Nakon 10-15-minutne rasprave, trener završava ovaj dio naglašavajući kako je sljedeći dio posvećen temeljitijem razumijevanju pojmova koji su upravo obrađeni kroz aktivnost svjetskog kafića.

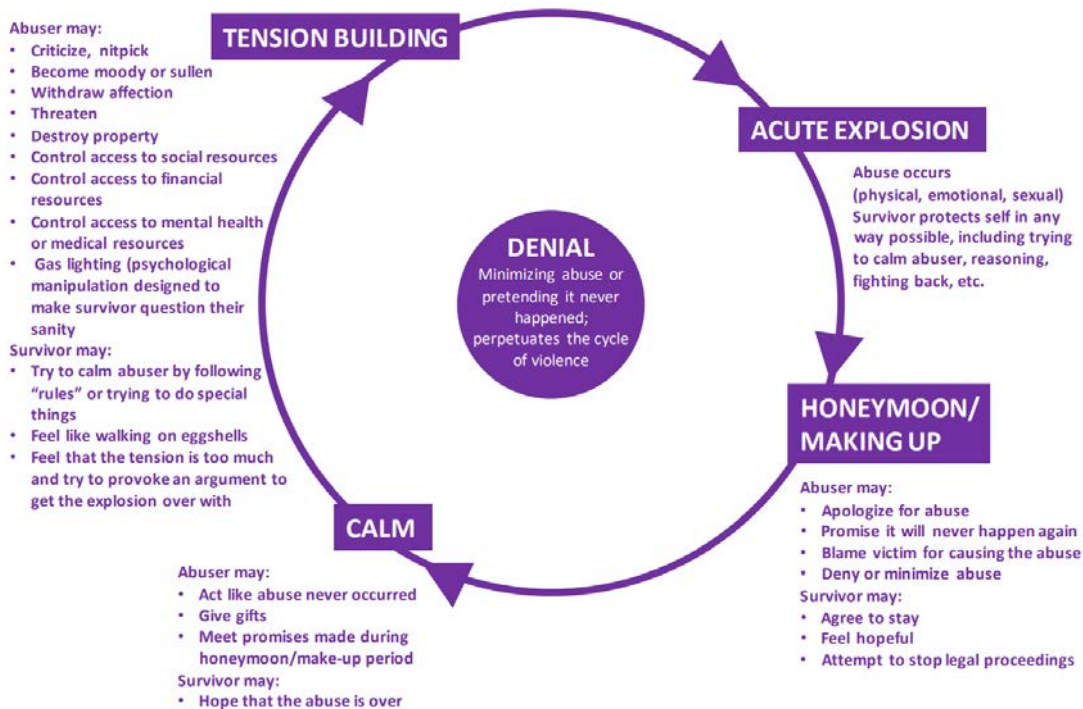
III. Teorijski doprinos: Ciklus nasilja (20 minuta)

Trener je pripremio *power point* prezentaciju s teorijskim uvodom u ciklus nasilja. Prezentacija se sastoji od sljedećih dijelova:

- Što je ciklus nasilja?
- Postojeće teorije i modeli ciklusa nasilja
- 4 elementa koji tvore ciklus nasilja
- Stvaranje napetosti
- Akutna eksplozija
- Medeni mjesec/pomirenje
- Mir
- Faza poricanja

Trener treba za svakog sudionika isprintati model Ciklusa nasilja, na kojem je cijeli ciklus predstavljen vizualno i s navedenim ključnim karakteristikama. Slika ispod predstavlja model ciklusa nasilja.

UNDERSTANDING THE CYCLE OF VIOLENCE

Slika: Razumijevanje ciklusa nasilja (n.d.), Izvor: UNDERSTANDING THE CYCLE OF VIOLENCE. (n.d.). [Slide show]. Colorado College.

<https://www.coloradocollege.edu/other/wellness/pdfs/cycle%20of%20violence%20002.pdf>

Potrebni materijali: pripremljeni i isprintani naslovi za aktivnost svjetskog kafića, A4 i A3 papiri, flipchart papiri, post-it papirići, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor, osvježnja za sve grupe, isprintan model „Ciklus nasilja“.

Prpratni dokumenti i dodatna literatura:

- Materijali za teorijski doprinos: Loggins, B. L. (26. kolovoz, 2022). What Is the Cycle of Violence? <https://www.verywellmind.com/what-is-the-cycle-of-violence-5207964>
- UNDERSTANDING THE CYCLE OF VIOLENCE. (n.d.). [Slide show]. Colorado College. <https://www.coloradocollege.edu/other/wellness/pdfs/cycle%20of%20violence%20002.pdf>

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Aktivnost svjetskog kafića može trajati dulje od planiranog jer sudionici nisu uvijek toliko točni s prelaskom s jednog stola na drugi. Također može biti slučaj kako im je potrebno malo više vremena za strukturiranje sadržaja u svom radu pa bi trener trebao biti fleksibilan u pogledu vremena.

5.0 Vrste zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima

Naslov sesije: Vrste zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Zlostavljanje i nasilje događa se u različitim okolnostima. Netko može doživjeti zlostavljanje ili nasilje od svojih vršnjaka zbog izgleda, seksualnog identiteta, rase ili etničke pripadnosti, ponašanja, društvenog statusa i tako dalje. Važno je da osobe koje rade s mladima razumiju kako se bilo koja vrsta zlostavljanja može dogoditi izravno ili neizravno kroz glasine ili širenje negativnih informacija o nekome. Postoje različite vrste zlostavljanja: fizičko, društveno, verbalno, imovinsko nasilje i kibernetičko zlostavljanje. Kibernetičko zlostavljanje je novi i brzorastući način zlostavljanja koji je prisutan u online svijetu, a ima i svoje kategorizirane vrste. Ova sesija osmišljena je tako da posebno pokrije sve ove aspekte i vrste zlostavljanja koji su dosta prisutni među mladima. Sesija se sastoji od različitih aktivnosti i teorijskih doprinosa koji osiguravaju kvalitetno razumijevanje teme od strane sudionika.

Cilj sesije: Istražiti i učiti o različitim vrstama i oblicima zlostavljanja kroz različite oblike učenja kao i raspravu.

Specifični podciljevi:

- Razumjeti izravne i neizravne oblike zlostavljanja;
- Učiti o vrstama zlostavljanja i vršnjačkog nasilja;
- Daljnje istražiti kibernetičko nasilje i njegovu prisutnost među mladima;
- Koristiti interaktivne aktivnosti za razumijevanje stvarnosti zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima u različitim zemljama.

Adresirane kompetencije:

- Kritičko razmišljanje;
- Rad u grupi;
- Komunikacija;
- Digitalne kompetencije;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje;
- Pismenost.

Metodologija i metode:

- Rad u malim grupama;
- Presentacije;
- Teorijski doprinos;
- Rasprava.

Tijek sesije:

I. Uvod u temu (15 minuta)

Trener započinje sesiju kratkim uvodom u temu oblika i vrsta vršnjačkog nasilja. U ovoj fazi, on/ona daje uvid u dva oblika zlostavljanja: izravno i neizravno zlostavljanje. Ovaj doprinos služi kao bitna

informacija za sudionike kako bi mogli istražiti sve vrste zlostavljanja i vršnjačkog nasilja među mladima.

II. Vrste zlostavljanja – Rad u malim grupama (55 minuta)

Za ovaj dio sesije, sudionici su podijeljeni u 5 malih grupa. Prije davanja uputa o zadatku, trener predstavlja glavne vrste zlostavljanja:

- Fizičko zlostavljanje
- Društveno/psihološko zlostavljanje
- Verbalno zlostavljanje
- Imovinsko zlostavljanje
- Kibernetičko zlostavljanje

Nakon što je dao definiciju svake vrste zlostavljanja, trener daje svakoj skupini zadatak da istraži određenu vrstu zlostavljanja. Dobivaju 50 minuta za raspravu u svojim grupama i za pronalazak informacija o zadanoj istraživačkoj temi, kao i pripremu iscrpne prezentacije za sljedeći dio.

III. Vrste zlostavljanja: Prezentacije (60 minuta)

Sudionici se pridružuju plenarnoj sjednici radi kratke prezentacije u grupama. Trener daje procijenjenih 7-10 minuta za predstavljanje svake grupe. Nakon svake prezentacije održava se kratka Q&A sesija, poštujući planirano vrijeme za ovaj dio sesije.

IV. Kibernetičko zlostavljanje i njegove vrste (20 minuta)

Kibernetičko zlostavljanje dodatno je pokriveno teorijskim uvodom koji daje trener. Trener daje detaljne informacije o vrstama kibernetičko nasilja koje je prikazano na slici ispod.

Masquerade / impersonation	Exclusion Intentionally excluding someone from an online group, like a "buddy list" or a game.	Outing and trickery
Breaking into someone's account, posing as that person and sending messages to make the person look bad, get that person in trouble or danger, or damage that person's reputation or friendships.	Flaming Online fights using electronic messages with angry and vulgar language.	Sharing someone's secrets or embarrassing information online. Tricking someone into revealing secrets or embarrassing information, which is then shared online.
Denigration "Dissing" someone online. Sending or posting cruel gossip or rumors about a person to damage his or her reputation or friendships.	Cyberstalking Repeatedly sending message that include threats of harm or are highly intimidating; engaging in other online activities that make a person afraid for his or her safety.	Online Harassment Repeatedly sending offensive, rude and insulting messages.

In addition to the 7 types identified by Willard (2006), trolling is another phenomenon that has become extremely visible through the recent election campaigns in various countries and also towards online religious, animal rights groups etc.

Trolling:
Intentionally posting provocative messages about sensitive subjects to create conflict, upset people, and bait them into "flaming" or fighting.

Slika: Vrste kibernetičkog zlostavljanja, Izvor: https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-2117/KYSFCB%20Toolkit.pdf

V. Rasprava (30 minuta)

Trener započinje raspravu kako bi sažeo naučeno iz ove sesije i zaključio temu vrste zlostavljanja. Kako bi to učinio, on/ona koristi sljedeća pitanja:

- Koliko ste dobro upoznati s vrstama zlostavljanja?
- A s vrstama kibernetičkog zlostavljanja?
- Susrećete li se sa situacijama zlostavljanja u svojoj zajednici? Koliko često?

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Prpratni dokumenti i dodatna literatura:

- Gavin, M. L. (veljača, 2019). Dealing with Bullying (for Teens) - Nemours KidsHealth. Kids Health Org. Pristupljeno 2022, sa stranice <https://kidshealth.org/en/teens/bullies.html>
- Ululdag University in Bursa, Turkey, Aurel University, Arad, Romania, Centre Neuro-Psychiatrique Saint-Martin, Dave, Belgium, & Asociación Cultural Social y Educativa Segundas Oportunidades, Telde, Spain. (2016). Knjiga alata: KEEPING YOUTH SAFE FROM CYBERBULLYING. https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-2117/KYSFCB%20Toolkit.pdf

6.0 Prepoznavanje zlostavljanja mladih

Naslov sesije: Prepoznavanje zlostavljanja mladih

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

U mnogim slučajevima mladi su dio ili se susreću sa situacijama socijalne isključenosti, srama, manipulacije ili diskriminacije. Iako su te situacije prilično uobičajene u školama, klubovima mladih i rekreacijskim prostorima, one se ne tretiraju kao situacije nasilja. Ova je sesija usmjerena na prepoznavanje znakova nekoga tko provodi čin zlostavljanja, nastavljajući dalje u identificiranju i prepoznavanju situacija kad netko biva zlostavljan. Nadalje, sesija se sastoji od rasprave o situacijama socijalne isključenosti, srama i diskriminacije kako bi sudionici razumjeli koliko su uobičajene i koliko često mladi doživljavaju te situacije i bivaju zlostavljani u svakodnevnom životu.

Cilj sesije: Prepoznati uobičajene znakove nasilnika i istražiti načine prepoznavanja situacija zlostavljanja.

Specifični podciljevi:

- Prepoznati uobičajene znakove nasilnika;
- Naučiti prepoznati situacije u kojima su mladi izloženi zlostavljanju;
- Razgovarati o situacijama suočavanja s isključenošću, sramom, diskriminacijom, manipulacijom;
- Koristiti analizu grupnog rada i raspravu za temeljito razumijevanje teme.

Adresirane kompetencije:

- Komunikacija i suradnja;
- Digitalne kompetencije;
- Kritičko razmišljanje;
- Analitičke kompetencije;
- Pismenost.

Metodologija i metode:

- Probijanje leda – interaktivna aktivnost;
- Prikazivanje videa;
- Rad u maloj grupi;
- Prezentacije;
- Rasprava.

Tijek sesije:

I. Probijanje leda – Obris čovjeka (30 minuta)

Ova sesija počinje probijanjem leda pod nazivom „Obris čovjeka“. Trener traži dva volontera za aktivnost. Ovaj par dobiva dugački komad papira (dug otprilike 183 cm) koji se postavlja okomito. Dobivaju upute naizmjenično crtati obrise jedni drugih. Točnije, prva osoba crta desnu stranu svog para, a nakon toga, drugi crta lijevu stranu svog para. Kad prvi par posluži kao primjer za jasne upute, trener traži od ostalih sudionika stvaranje parova i daje svakom paru markere i papire. Zatim, svi

parovi počinju s crtanjem sljedećih 20 minuta, uključujući pisanje zanimljivih činjenica jedni o drugima. Nakon toga prezentiraju svoje crteže i ukratko iznose svoje dojmove o procesu.

II. Prikazivanje videa i rasprava o dojmovima – Znakovi nasilnika (25 minuta)

Trener predstavlja temu dana i naglašava kako su sljedeće aktivnosti vrlo specifične i korištene u svrhu prepoznavanja nasilnika i mladih koji su zlostavljani. Nakon nekoliko minuta uvoda u sesiju, trener prikazuje video o uobičajenim znakovima nasilnika koji se sastoji od sljedećeg:

- Dominirajuća ili kontrolirajuća narav
- Nisko samopouzdanje
- Impulzivno djelovanje/nedostatak samokontrole
- Nedostatak empatije
- Namjerno agresivno ponašanje
- Diskriminirajuće radnje

Nakon projekcije videa, sudionici se mole iznijeti svoje dojmove o videu. Trener na *flipchart* zapisuje uobičajene znakove nasilnika kako bi se sudionici mogli prisjetiti.

III. Kako prepoznati zlostavljanje mladih? – Rad u malim grupama (40 minuta)

Sudionici su podijeljeni u 4 male grupe. Trener im nalaže da imaju na umu znakove nasilnika iz videa, te rade 40 minuta u svojim grupama odgovarajući na sljedeće pitanje:

- Kako prepoznati zlostavljanje mladih?

Sve grupe imaju ista pitanja i trebaju pripremiti prezentacije za sljedeći dio sesije.

IV. Prezentacije (50 minuta)

Sudionici se pridružuju plenarnoj sjednici radi kratke prezentacije u grupama. Trener daje 10 minuta svakoj grupi kako bi predstavili rad. Nakon svake prezentacije održava se kratka Q&A sesija, poštujući planirano vrijeme za ovaj dio sesije.

V. Rasprava (35 minuta)

Trener završava sesiju raspravom o sljedećim situacijama koje rasvjetljavaju situacije zlostavljanja i koje je važno prepoznati:

- Kako shvaćate situaciju u kojoj se radi o nečijoj isključenosti iz grupe?
- Jeste li se susreli sa situacijom u kojoj je netko doživio sramotu?
- Jeste li se susreli sa situacijom u kojoj je netko doživio diskriminaciju?
- Znete li kako funkcionira manipulacija i jeste li ikad prepoznali takvu situaciju?

Završavajući raspravu, trener još jednom naglašava važnost prepoznavanja situacija zlostavljanja i osvještavanja o istima, posebno ako se događaju u većim grupama.

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, veliki papiri za „obris čovjeka“, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Propratni dokumenti i dodatna literatura:

- Video: The 6 Common Signs of a Bully. (6. svibnja, 2021). [Video]. You Tube. https://www.youtube.com/watch?v=y-HC_xXAIRA

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Trener bi trebao osigurati plodnu raspravu tijekom dojmova o video projekciji i u završnoj sesiji rasprave, kako bi sudionici jasno razumjeli predstavljene elemente. Također, preporuča se da trener vodi bilješke o ključnim riječima i primjerima koje sudionici navode.

7.0 Posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih – strategije suočavanja

Naslov sesije: Posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih – strategije suočavanja

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Obuhvaćajući različite aspekte zlostavljanja i prepoznavanja situacija kad je osoba zlostavljana ili ona zlostavlja druge, obuka se fokusira na posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih. Poznavanje posljedica od velike je važnosti za pružanje pomoći mladima u prevladavanju traume, tjeskobe, depresije ili drugih potencijalnih posljedica koje mogu proizaći iz zlostavljanja. Ova je sesija osmišljena tako da detaljno pokrije sve ove aspekte i također stvori prostor za otkrivanje strategija suočavanja s posljedicama nasilja nad zlostavljanim mladima.

Cilj sesije: Razgovarati o posljedicama nasilja kod zlostavljanih mladih i identificirati strategije suočavanja s takvim situacijama.

Specifični podciljevi:

- Razmišljati i razgovarati o posljedicama nasilja kod zlostavljanih mladih;
- Razgovarati o najčešćim oblicima situacija zlostavljanja;
- Istražiti strategije suočavanja sa zlostavljanjem i vršnjačkim nasiljem;
- Otvoriti prostor za raspravu o temi i situacijama iz svakodnevnog života.

Adresirane kompetencije:

- Kritičko razmišljanje;
- Komunikacija i suočavanje;
- Analitičke kompetencije;
- Digitalne kompetencije;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje;
- Pismenost.

Metodologija i metode:

- Samorefleksija;
- Mozganje;
- Rasprava u parovima;
- Rad u malim grupama;
- Prezentacije.

Tijek sesije:

I. Najčešći oblici zlostavljanja kod mladih – Samorefleksija (20 minuta)

Trener započinje sesiju ispisivanjem pitanja na *flipchart* papir: Koji su najčešći oblici zlostavljanja kod mladih? On/ona traži od sudionika da iskoriste 10 minuta za samorefleksiju o tome. U središtu radne sobe nalaze se mali papiri i olovke u boji koje sudionici mogu koristiti i na njih pisati ključne riječi koje proizlaze iz njihovih razmišljanja. Nakon 10 minuta sudionici su pozvani na plenarnoj sjednici podijeliti neka od svojih razmišljanja.

II. Mozganje (25 minuta)

Sesija se nastavlja aktivnošću razmišljanja. Trener postavlja sudionicima sljedeće pitanje: Možete li razmisliti o tome kako se mlada osoba osjeća kad je se zlostavlja? On/ona to zapisuje na *flipchart* papir i sudionici počinju dijeliti svoja mišljenja o temi. Nakon toga, sudionici su pozvani podijeliti jesu li ikad doživjeli da im se obrati mlada osoba, ili netko koga poznaju, kako bi podijelili svoje osjećaje nakon što ih je netko zlostavljao.

III. Glavne posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih – Rasprava u parovima (35 minuta)

Nakon razmišljanja o tome kako se osjećaju mladi koji su zlostavljani, trener traži od sudionika formiranje parova i korištenje sljedećih 15 minuta za raspravu o tome koje bi mogle biti glavne posljedice nasilja kod zlostavljanih mladih. Dobivaju upute zapisati ključne rezultate svoje rasprave. Nakon 15 minuta, svi se pridružuju plenarnoj sjednici kako bi podijelili rezultate svoje rasprave. Zatim, zajedno s trenerom, dalje razgovaraju o temi i poznatim slučajevima iz svojih zajednica.

IV. Strategije suočavanja – Rad u malim grupama (50 minuta)

Za ovaj dio sesije, sudionici su podijeljeni u 4 male grupe. Trener im kaže kako u sljedećih 50 minuta trebaju raditi na prepoznavanju strategija suočavanja kod zlostavljanih mladih i pripremiti prezentaciju. Trebaju raditi tako što će odgovoriti na konkretno pitanje:

- Koje su strategije suočavanja sa zlostavljanjem i nasiljem među mladima?

V. Prezentacije (50 minuta)

Sve grupe se pridružuju plenarnoj sjednici radi kratke prezentacije u grupama. Trener daje 10 minuta svakoj grupi za predstavljanje svog rada. Nakon svake prezentacije, održava se kratka Q&A sesija, poštujući planirano vrijeme za ovaj dio sesije.

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Tijekom aktivnosti samorefleksije, trener može pustiti neku glazbu kako bi podržao fokus sudionika i kako ne bi bilo ometanja od drugih.
- Ova sesija od sudionika zahtijeva veliku usredotočenost i koncentraciju. Kako bi im se ovaj proces olakšao, preporuča se da ih se zamoli provesti neko istraživanje prije dolaska na obuku o primjerima iz zajednice, kako bi mogli lako povezati različite slučajeve i uzroke sa sesijom mozganja i grupnog dijela.
- Budući da ova sesija zahtijeva mnogo doprinosa od sudionika i puno razmišljanja i davanja ideja, trener može dodati male pauze između aktivnosti ili održati dio sesije na otvorenom.

8.0 Pomaganje mladima kako bi procijenili situaciju, prekinuli šutnju i zatražili pomoć

Naslov sesije: Pomaganje mladima kako bi procijenili situaciju, prekinuli šutnju i zatražili pomoć

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Vrlo često se u sociologiji susrećemo s govorom o dominantnom ponašanju. Ljudi koji se dominantno ponašaju po svojoj osobnosti ili pokušavaju nadvladati situacije svojim karakterom, su obično oni koji zlostavljaju druge, ali u sociologiji se ne nazivaju nasilnicima. S druge strane, ljudi koji se nose s reakcijama dominantnog ponašanja su oni koji trpe ili su meta zlostavljanja. Tijekom godina mladi uopće ne shvaćaju kako su izloženi zlostavljanju, ali se i dalje osjećaju nelagodno u školi, klubovima ili u drugim društvenim mjestima aktivnosti. U nekim slučajevima čak i prestanu pohađati određene aktivnosti jer ne znaju kako se ponašati u takvim situacijama. Iz ovih i drugih razloga, važno je naglasiti informacije i proširiti znanje koje pomaže mladima procijeniti situacije zlostavljanja. Adresiranje je prvi korak koji im pomaže zauzeti se za sebe. Prekid šutnje i traženje pomoći u rješavanju situacije sljedeći su koraci. Razgovor s odraslima, roditeljima, vršnjacima, psiholozima, smatraju se učinkovitim načinima kako bi mladi procijenili situaciju, razgovarali o svojim osjećajima, prekinuli šutnju i dobili pomoć te se suprotstavili onima koji ih zlostavljaju. Ova sesija pokriva ova tri glavna aspekta i korisna je za osobe koje rade s mladima kako bi podržali te procese u zajednici, ali i za mlade kako bi razumjeli situacije zlostavljanja i zatražili pomoć.

Cilj sesije: Razgovarati o shvaćanju kad se zlostavljanje dogodi i isticanju važnosti prekida šutnje i traženja pomoći kroz kreativne metode.

Specifični podciljevi:

- Razmišljati o shvaćanju kad se nasilje dogodi;
- Koristiti kreativne izraze za ilustraciju prekida šutnje i traženja pomoći;
- Analizirati prednosti i mane savjeta posvećenih zlostavljanim mladima;
- Razgovarati o pomaganju mladima kako bi se zauzeli za sebe kad su zlostavljani.

Adresirane kompetencije:

- Analitičke kompetencije;
- Kreativno izražavanje;
- Komunikacija i suradnja;
- Digitalne kompetencije;
- Kritičko razmišljanje;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje.

Metodologija i metode:

- Mozganje;
- Rad u malim grupama;
- Stvaranje stripova – pričanje kroz umjetnost;
- Izložba;
- Debriefing.

Tijek sesije:

I. **Mozganje: Kako znamo da smo zlostavljani? (20 minuta)**

Ova sesija počinje kratkom aktivnošću mozganja. Trener je na *flipchart* papir napisao sljedeće pitanje: Kako znamo da smo zlostavljani? On/ona koristi pomoćna pitanja i pojašnjenja kako bi pokrenuo mozak sudionika za doprinos, poput: Je li zlostavljanje slično zadirkivanju? Što je s onim ljudima u nekim društvenim aktivnostima koji imaju dominantnije/agresivnije ponašanje?

Sudionici počinju davati ideje dok trener upisuje ključne riječi na *flipchart* oko napisanog pitanja. Mozganje traje oko 15 minuta. Zatim, on/ona naglašava fokus sesije i važnost sposobnosti procjene situacije je li neki čin zlostavljanje ili nije.

II. **Poruke za zlostavljane mlade (30 minuta)**

Nakon mozganja, trener dijeli sudionike u 6 manjih grupa. Svaka grupa dobiva papirić s porukom/savjetom. Upute glase kako će u sljedećih 10 minuta sudionici trebati analizirati poruke i procijeniti njihove prednosti i mane. Trener naglašava kako su ove poruke upućene mladima koji su zlostavljani. Štoviše, on/ona objašnjava kako se obično podrška odraslih, roditelja, vršnjaka ili psihologa smatra korisnom za zlostavljane mlade kako bi prekinuli šutnju. Postoje 3 poruke, a njihova podjela između grupa je sljedeća:

- Grupa 1 i 4: Poruka 1

“ Your worth and who you are as a person is not defined by other people. Be yourself and you will flourish! I know it’s so hard right now and everything feels like it’s against you but please speak out and tell someone. Letting it out will make you feel so much better ”

- Grupa 2 i 5: Poruka 2

“ You are worth so much more than you think. Being bullied is scary, painful and really hard - but you don’t have to suffer in silence. Speak to someone you trust to let them know what is happening and together, you can work to make it better ”

- Grupa 3 i 6: Poruka 3

“ Bullying is not your fault, and things can get better. ”

Nakon 10 minuta analiziranja poruka, grupe se pridružuju plenarnoj sjednici kako bi podijelili svoja mišljenja. Trener može postaviti dodatna pitanja kao npr:

- Smatrate li ovu poruku korisnom?
- Trebaju li zlostavljani mladi motivacijske poruke/savjete za prekid šutnje ili drugu vrstu podrške?

- Što je dobro/loše s porukom koju ste dobili?

III. Umjetnost stripa: Prekid šutnje i traženje pomoći (70 minuta)

Trener dijeli sudionike u 5 malih grupa. Svaka grupa dobiva set papira, *flipchart*, olovke u boji, škare, časopise, fotografije, markere, selotejp i druge relevantne radne materijale. Kad su sve grupe opremljene materijalima, trener ih upućuje na zadatak. Objašnjava kako imaju 70 minuta da pomoću dobivenih materijala osmisle priču, točnije priču prikazanu u stripu. Tema za sve grupe je: Prekid šutnje i traženje pomoći. Trener nadalje objašnjava kako u ovoj priči trebaju ilustrirati kako mladi koji su zlostavljani mogu prekinuti svoju šutnju i dobiti pomoć za prevladavanje situacije zlostavljanja. Štoviše, trebaju se pripremiti za izložbu svojih radova u plenarnoj sobi kad je kutak postavljen za svaku radnu grupu. Sudionici mogu raditi unutar ili izvan radne sobe tijekom 70 minuta, ali moraju doći na vrijeme za izložbu.

IV. Izložba (30 minuta)

Grupe potvrđuju kako su spremne za prikazivanje svojih stripova. Trener najavljuje početak izložbe i poziva sudionike da pogledaju rad drugih grupa. Samo jedna osoba ostaje u originalnoj grupi kako bi dala dodatna pojašnjenja posjetiteljima ukoliko je to potrebno, a u međuvremenu ih zamjenjuju članovi tima kako bi svi mogli vidjeti umjetnička djela ostalih. Izložba traje 30 minuta.

V. Debriefing (30 minuta)

Nakon izložbe, trener poziva sve da se pridruže plenarnoj sjednici na kratkom izvješću o sesiji. Za raspravu se koriste sljedeća pitanja:

- Kako vam se svidjela ova sesija?
- Je li vam aktivnost mozganja probudila misli o potencijalnoj situaciji zlostavljanja koja vam se možda dogodila u prošlosti?
- Koliko su vam bile važne poruke podrške od drugih za prekid šutnje? Može li netko sam to prevladati?
- Koliko vam je bilo lako/teško stvoriti priču pomoću vizualnih elemenata?
- Jeste li za svoju priču koristili postojeći ili izmišljeni primjer?
- Kako vidite svoju ulogu u pomaganju mladima u vašoj zajednici kako bi prekinuli šutnju i potražili pomoć u situaciji zlostavljanja?

Potrebni materijali: isprintane poruke za svih 6 grupa, A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, škare, časopisi, fotografije povezane s temom, selotejp, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Propratni dokumenti i dodatna literatura:

- Bullying | How To Deal With Bullying and Getting Help. (n.d.). <https://www.youngminds.org.uk/young-person/coping-with-life/bullying/>
- Gibbs, B. G. (2. svibnja, 2014). How to Stop A Bully. You Tube. <https://www.youtube.com/watch?v=7oKjW1Oljuw>

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Trener treba osigurati dovoljno materijala za umjetnički rad za svaku grupu. Radovi, fotografije, časopisi trebaju sadržavati barem nešto vezano za temu kako bi uspjeli stvoriti dobro djelo u ograničenom vremenu.

9.0 Motiviranje mladih na zauzimanje za druge kad se nasilje događa

Naslov sesije: Motiviranje mladih na zauzimanje za druge kad se nasilje događa

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Nakon razumijevanja procjene situacije zlostavljanja i pomoći mladima kako bi prekinuli šutnju i potražili pomoć, program se fokusira na perspektivu mladih koji mogu biti od pomoći svojim vršnjacima koji su zlostavljani. Ova sesija posebno se fokusira na motiviranje mladih kako bi stali u zaštitu drugih kad se dogodi nasilje. Ovo je vrlo važna sesija jer zauzimanje za druge nije baš jednostavno i u mnogim slučajevima može uzrokovati agresivnije ponašanje nasilnika ili izokrenuti situaciju na druge nepoznate i nepredvidive načine.

Cilj sesije: Koristiti kreativne metode za ilustriranje važnosti zauzimanja za druge kad se nasilje događa.

Specifični podciljevi:

- Razumjeti važnost zauzimanja za druge u situacijama zlostavljanja;
- Poticati mlade na aktivnu ulogu u djelovanju u prevenciji i borbi protiv vršnjačkog nasilja;
- Koristiti kreativne metode za ilustraciju prevencije i suzbijanja situacija zlostavljanja;
- Istaknuti važnost timskog rada i komunikacije kroz grupni rad.

Adresirane kompetencije:

- Kreativno izražavanje;
- Komunikacija i suradnja;
- Analitičke kompetencije;
- Poduzetničke kompetencije;
- Kritičko razmišljanje;
- Rješavanje problema;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje.

Metodologija i metode:

- Zauzimanje za druge – interaktivna aktivnost;
- Rasprava.

Tijek sesije:

I. Uvod u sesiju (10 minuta)

Trener otvara sesiju kratkim uvodom u temu i važnost djelovanja u društvu kad se nasilje dogodi. Naglašava kako će se tijekom ove sesije fokusirati na to kako se može doprinijeti kad se nađete u situaciji zlostavljanja, a to će se učiniti kroz kazališnu predstavu.

II. Zauzimanje za druge – stvaranje scenarija (110 minuta)

Sudionici su podijeljeni u 2 velike grupe – grupa A i grupa B. Dobivaju upute kako je ova aktivnost slična kazališnoj predstavi i svaka grupa ima različite upute, ali isto vrijeme od 100 minuta za

pripremu zadatka. Trener poziva grupu B u drugu prostoriju dok grupa A ostaje u radnoj sobi. Svaka grupa dobiva mali papir sa sljedećim uputama:

Grupa A

Trebate pripremiti scenarij/igrokaz situacije zlostavljanja među mladima. Za pisanje scenarija i pripremu predstave imate 100 minuta. Vaš igrokaz trebao bi trajati 20-30 minuta. Molimo vas da u predstavi napravite uvodni dio i scenarij od faze do faze, kako ne biste odmah skočili na situaciju zlostavljanja.

Grupa B

Trebate pripremiti različite scenarije o tome kako postupiti i zauzeti se za druge mlade kad se zlostavljanje dogodi. Imate 100 minuta kako bi napisali ove različite scenarije i pripremili svoj igrokaz o tome kako biste se ponašali kad biste se susreli sa situacijom zlostavljanja. Obavezno napišite sve na papir i nakon zadanog vremena, bit ćete pozvani u radnu sobu.

Nakon 100 minuta, trener poziva grupu B da se pridruži radnoj sobi i pobrine se da je grupa A gotov s pripremanjima za scenarij.

III. Zauzimanje za druge – IGROKAZI (30 minuta)

Trener daje zeleno svjetlo grupama kako bi počeli. Grupa B sjedi na stolicama koje su postavljene u krug, dok grupa A treba biti u sredini i započeti nastup. Članovi grupe B djeluju prema potrebi na temelju svojih zapažanja i strategija. Cijela predstava traje oko 30 minuta, ali u slučaju da završi ranije, trener poziva obje ekipe kako bi detaljno objasnile svoje zadatke i pripremljene scenarije.

IV. Debriefing (30 minuta)

Trener okuplja sve u plenumu za kratko izvješće o aktivnosti. Koriste se sljedeća pitanja:

- Može li predstavnik svakog tima objasniti zadatak i predstaviti svoj pripremljeni scenarij?
- Kako ste se osjećali planirajući scenarij situacije zlostavljanja? (pitanje za grupu A)
- Kako ste se osjećali planirajući scenarij suprotstavljanja nasilniku i zaštitite zlostavljane mlade osobe? (pitanje za grupu B)
- Je li grupa A pripremila dobar scenarij i primjer koji će nam pokazati kako dolazi do zlostavljanja? (pitanje za grupu B)
- Je li tim B pripremio dobre strategije zauzimanja za zlostavljane mlade? (pitanje za grupu A)
- Mislite li kako su ove strategije korisne u svakodnevnim životnim situacijama? (pitanje za obje grupe)
- Kako možemo motivirati mlade u našim zajednicama kako bi bili aktivni i zauzeli se za druge kad se nasilje dogodi?

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, olovke i kemijske markeri, bojice, laptop, projektor, drugi relevantni materijali koje će grupe možda trebati kako bi napisale scenarije, 2 radna prostora za odvojeni rad grupa.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Trener bi trebao potaknuti sudionike na vođenje bilješke dok stvaraju scenarij kako ne bi zaboravili važne aspekte svoje aktivnosti te kako bi ih imali za dio ispitivanja (kako bi objasnili detalje suprotnoj grupi).

10.0 Stilovi komunikacije

Naslov sesije: Stilovi komunikacije

Trajanje: 90 minuta

Pozadina:

Svaka osoba ima jedinstven način interakcije s drugim ljudima i prenošenja poruka. Stil komunikacije određuje kako druga osoba razumije poruku i što se želi prenijeti. Postoje četiri različita komunikacijska stila: pasivni, agresivni, pasivno-agresivni i asertivni. Svaki od ovih stilova ima svoje specifičnosti, dok se asertivna komunikacija smatra učinkovitijom u prenošenju poruke upravo onakvom kakvom se želi poslati. Način na koji ljudi komuniciraju često može dovesti do nesporazuma, mogućeg nasilja, zlostavljanja i tako dalje. Stoga, važno je da mladi i oni koji rade s mladima imaju jasnu razliku između različitih stilova kako bi razumjeli vrstu poruke koju primaju/daju. Ova je sesija osmišljena tako da detaljno pokrije sva četiri komunikacijska stila i da sudionicima pruži priliku kako bi više istražili svaki stil te bolje razumjeli razlike i specifičnosti.

Cilj sesije: Učiti o različitim stilovima komunikacije i istražiti razlike među istima.

Specifični podciljevi:

- Istražiti različite stilove komunikacije;
- Raspravljati o razlikama svakog komunikacijskog stila;
- Učiti o važnosti učinkovite komunikacije;
- Dodatno promovirati timski rad i komunikaciju.

Adresirane kompetencije:

- Komunikacija i suradnja;
- Analitičke kompetencije;
- Kritičko razmišljanje;
- Rješavanje problema;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje.

Metodologija i metode:

- Tiho mozganje;
- Prezentacije;
- Teorijski doprinos.

Tijek sesije:

I. Tiho mozganje (25 minuta)

Na podu su postavljena 4 različita *flipchart* papira. Svaki papir ima napisan jedan od sljedećih naslova: Pasivno, Agresivno, Pasivno-agresivno, Asertivno. Trener objašnjava kako ti naslovi predstavljaju različite komunikacijske stilove. Zatim, on/ona poziva sudionike da iskoriste sljedećih 20 minuta kako bi u tišini hodali prostorijom i napisali svoj doprinos pored svakog naslova. Točnije, trebaju napisati kako razumiju svaki komunikacijski stil. Mogu koristiti markere za pisanje ili pisati na *post-it* papiriće i zalijepiti ih na papir.

II. **Prezentacije (40 minuta)**

Trener dijeli sudionike u 4 grupe i svakoj grupi daje *flipchart* papir. Upute glase kako u sljedećih 15 minuta sažimaju ono što su napisali svi sudionici i pripremaju kratku prezentaciju. Zatim, slijedi kratka prezentacija svake grupe u trajanju od 5 minuta. Nakon svake prezentacije sudionici mogu komentirati ili postavljati pitanja. Pitanja koja se odnose na stilove komunikacije upućuju se treneru koji ta pitanja sprema za sljedeći dio.

III. **Teorijski doprinos (25 minuta)**

Trener je pripremio kratku prezentaciju o važnosti učinkovite komunikacije. Prezentacija također pokriva sva četiri komunikacijska stila koja su sudionici istražili u tihom mozganju. Na kraju odgovara na pitanja koja su sudionici postavili u prethodnoj aktivnosti.

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, škare, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Prpratni dokumenti i dodatna literatura:

- 4 Types of Communication Styles. (27. ožujka, 2018). Alvernia University. <https://online.alvernia.edu/articles/4-types-communication-styles/#:~:text=There%20are%20four%20basic%20communication,and%20why%20individuals%20use%20them.>
- Corporate Finance Institute. (24. studeni, 2022). Communication Skills. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/management/communication/>

11.0 Nenasilna komunikacija i transformacija sukoba

Naslov sesije: Nenasilna komunikacija i transformacija sukoba

Trajanje: 90 minuta

Pozadina:

Nenasilna komunikacija (NVC) je komunikacijski okvir koji pomaže ljudima kako bi se povezali sami sa sobom i drugima putem empatije i komunicirali koristeći proces od četiri faze promatranja, identificiranja osjećaja, prepoznavanja potreba i postavljanja zahtjeva.² To je važan okvir za učenje za sudionike kako bi promovirali učinkovitu komunikaciju i obeshrabrili agresivnu i nasilnu komunikaciju u radu s mladima u zajednici. S druge strane, transformacija sukoba još je jedan proces koji se bavi situacijama postnasilnog ponašanja/komunikacije. Prema Botesu (n.d.), transformacija sukoba odnosi se na proces prelaska sa sustava sukoba na mirovne sustave. Ovaj se proces razlikuje od uobičajenijeg pojma rješavanja sukoba jer je usmjeren na promjenu sustava.³ Ova sesija usmjerena je na pružanje osnovnog znanja sudionicima o ova dva pojma i procesa, kao vrlo važnima u prevenciji i borbi protiv vršnjačkog nasilja i zlostavljanja.

Cilj sesije: Razumjeti koncepte nenasilne komunikacije i transformacije sukoba kroz interaktivne rasprave i istraživanje postojećih teorija.

Specifični podciljevi:

- Razmisliti o postojećim sukobima u lokalnim zajednicama i stvarnosti transformacije sukoba;
- Učiti o nenasilnoj komunikaciji i njenim ključnim elementima;
- Učiti o procesu transformacije sukoba i ključnim fazama;
- Razgovarati o ulozi osobe koja radi s mladima u doprinosu transformaciji postojećih sukoba u društvu.

Adresirane kompetencije:

- Poduzetničke kompetencije;
- Komunikacija i suradnja;
- Analitičke kompetencije;
- Kritičko razmišljanje;
- Rješavanje problema;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje.

Metodologija i metode:

- Rad u malim grupama – Nacionalne grupe;
- Dijeljenje u plenumu;
- Teorijski doprinos;
- Rasprava.

Tijek sesije:

² Model Thinkers. (n.d.). Nonviolent Communication. <https://modelthinkers.com/mental-model/nonviolent-communication>

³ CONFLICT TRANSFORMATION: A DEBATE OVER SEMANTICS Botes. (n.d.). 2002. https://www3.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol8_2/botes.htm

I. Rad u malim grupama – Postojeći sukobi u mojoj zajednici (25 minuta)

U prvom dijelu ove sesije, sudionici su pozvani pridružiti se svojim nacionalnim kolegama za rad u malim grupama. Kad se svatko pridruži svojoj grupi, trener ih upućuje na raspravu i zapisivanje informacija o postojećim ili najnovijim slučajevima sukoba u svojim zajednicama. Imaju 25 minuta za rad na tome, a zatim se pridružuju plenarnoj sjednici.

II. Dijeljenje u plenumu (25 minuta)

Kad se sudionici pridruže plenarnoj sjednici, trener traži od predstavnika svake grupe da podijele informacije do kojih su došli u vezi s najnovijom konfliktnom situacijom u zajednici. Od njih se traži da navedu vrstu sukoba, posljedice i ima li napretka u njegovom rješavanju.

III. Teorijski doprinos: Nenasilna komunikacija i transformacija sukoba (20 minuta)

Nakon što je čuo o primjerima sukoba i upoznao sudionike s fokusom sesije, trener im daje više informacija o konceptima nenasilne komunikacije i transformacije sukoba. Konkretno, prezentacija se sastoji od sljedećeg dnevnog reda:

- Nenasilna komunikacija
 - Definicija
 - Empatija kao suština
 - Ključni elementi: Promatranje, osjećaji, potrebe, zahtjevi
- Transformacija sukoba
 - Definicija
 - Četiri dimenzije transformacije sukoba: Osobna, relacijska, strukturalna, kulturološka
 - Transformacija sukoba nasuprot rješavanje sukoba

IV. Rasprava (20 minuta)

Trener nastavlja sesiju kratkom raspravom o temi. On/ona otvara riječ za raspravu postavljajući sljedeće pitanje:

- Na temelju primjera koje ste dali na početku ove sesije i stečenog znanja, kako aktivni mladi i osobe koje rade s mladima mogu doprinijeti transformaciji postojećih sukoba u našim društvima?

Rasprava traje oko 20 minuta.

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, škare, olovke i kemijske, markeri, bojice, laptop, projektor.

Propratni dokumenti i dodatna literatura:

- Model Thinkers. (n.d.). Nonviolent Communication. <https://modelthinkers.com/mental-model/nonviolent-communication>
- CONFLICT TRANSFORMATION: A DEBATE OVER SEMANTICS Botes. (n.d.). 2002. https://www3.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol8_2/botes.htm
- Martin, M. S. (22. studeni, 2022). What Is Conflict Transformation? Brave Talk Project. <https://bravetalkproject.com/what-is-conflict-transformation/>

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Trener bi trebao biti vrlo dobro pripremljen za ovu sesiju i pružiti jasne i koncizne informacije tijekom teorijskog doprinosa budući da je ova sesija vremenski kraća, ali je važnost ovih koncepata značajna.

12.0 Uloga vršnjačkih edukatora/predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima i preporučene intervencije

Naslov sesije: Uloga vršnjačkih edukatora/predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima i preporučene intervencije

Trajanje: 180+180 minuta

Pozadina:

Pravi učinak obuke nije tijekom dana programa, već nakon što se sudionici vrate kući i podijele svoje znanje sa svojim vršnjacima, primijene znanje u praksi i postanu pokretači promjena u svom društvu. Shvaćajući važnost ovoga, i s ciljem većeg utjecaja na ciljanu skupinu, obuka je osmišljena tako da se posveti cijeli radni dan sudionicima kako bi razvili nove inicijative/radionice na temelju stečenog znanja. Te bi inicijative trebale biti usmjerene prema lokalnoj zajednici, točnije prema mladima koji su žrtve nasilja. Na sesiji se ističe uloga vršnjačkih edukatora u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima.

Cilj sesije: Omogućiti i podržati razvoj novih intervencija/radionica za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima, kao i za poticanje sudionika na aktivnu ulogu vršnjačkih edukatora.

Specifični podciljevi:

- Razmišljati o ulozi osoba koje rade s mladima/predvodnika u prevenciji nasilja među mladima;
- Razgovarati o novim intervencijama potrebnim u lokalnoj zajednici za prevenciju nasilja i zlostavljanja;
- Stvoriti prostor za razvoj novih intervencija koje se bave potrebama zajednice mladih.

Adresirane kompetencije:

- Kritičko razmišljanje;
- Komunikacija;
- Društvene i građanske kompetencije;
- Rad u grupi;
- Analitičke kompetencije;
- Upravljanje vremenom;
- Kompetencije rješavanja problema.

Metodologija i metode:

- Mozganje;
- Rad u malim grupama – Nacionalne grupe.

Tijek sesije:

I. Mozganje – Uloga vršnjačkih edukatora/predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima (25 minuta)

Ova sesija počinje kratkom aktivnošću razmišljanja. Trener je na *flipchart* papir napisao sljedeće pitanje: Koja je uloga vršnjačkih edukatora/ predvodnika u prevenciji vršnjačkog nasilja među mladima?

Sudionici počinju davati ideje dok trener upisuje ključne riječi na *flipchart* oko napisanog pitanja. Mozganje traje oko 20 minuta. Zatim, on/ona naglašava fokus sesije i važnost aktivnog članstva u društvu i korištenje znanja stečenog na tečaju za razvoj novih intervencija u društvu.

II. Uvod u zadatak i predložak za razvijanje radionice (20 minuta)

Trener upoznaje sudionike sa sesijom te naglašava kako imaju cijeli dan na raspolaganju za razvoj novih ideja koje žele implementirati u svojoj zemlji. Govori im kako ova sesija služi kao prilika da stečeno znanje primijene u praksi razvijanjem novih intervencija za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima. Također, za ovu sesiju trebaju raditi u grupama svojih zemalja. Zatim, trener nastavlja sesiju predstavljanjem predložka za razvijanje radionice koji mogu koristiti za bolje strukturiranje svoje ideje i njen detaljni opis. Treneri dijele ovaj predložak putem e-pošte ili grupe na društvenim mrežama ili drugim željenim oblicima. Sudionici se obavještavaju kako se nakon prvih 105 minuta trebaju pridružiti plenarnoj sjednici kako bi podijelili svoj napredak.

III. Rad u grupi (105 minuta)

Sudionici se pridružuju grupama svojih zemalja kako bi radili na razvoju nove ideje. Prvi dio svog rada (prije pregledavanja) koriste za konceptualizaciju svoje ideje. Mogu raditi na različitim prostorima oko mjesta održavanja tečaja ili izvan njega.

IV. Sesija PREGLEDAVANJA (30 minuta)

Trener poziva sve grupe da se pridruže plenarnoj sjednici za kratku sesiju pregledavanja kako bi vidjeli njihov napredak u razvoju novih ideja i rekli trebaju li bilo kakvu podršku ili pomoć. Svaka grupa imenuje predstavnika koji će dijeliti njihov napredak, a treneri daju povratne informacije i preporuke.

V. Nastavak rada u grupi (180 minuta)

Sve grupe nastavljaju s radom i dalje razvijaju svoje ideje na temelju povratnih informacija trenera. U ovoj fazi trebaju finalizirati svoju ideju, dovršiti predložak za razvijanje radionice i poslati ga trenerima, te se pripremiti za prezentaciju koja se održava sljedeći dan.

Potrebni materijali: A4 i A3 papiri, pripremljen dokument predložak za razvijanje radionice koji se dijeli sudionicima, *flipchart* papiri, *post-it* papirići, škare, olovke i kemijske, marker, bojice, laptop, projektor.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Preporuča se da treneri ostanu dostupni za grupe tijekom cijelog vremena rada, barem kako bi provjerili svaku grupu kad počnu stvarati koncepte svojih ideja i zatrebaju više smjernica za strukturiranje svojih mišljenja.

13.0 Razmjena metoda za suzbijanje agresije i prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima

Naslov sesije: Razmjena metoda za suzbijanje agresije i prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima

Trajanje: 180 minuta

Pozadina:

Nakon razvoja novih intervencija za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima, sudionici imaju prostora iznijeti svoje ideje i dobiti iscrpne povratne informacije o svom radu. Ova sesija služi kao prilika za sve grupe da dobiju povratne informacije i iskoriste neko vrijeme za poboljšanje svog rada kako bi imali dobro strukturiranu i planiranu intervenciju za mlade u lokalnoj zajednici. Sesija je osmišljena na način da i drugi sudionici mogu dati komentare i povratne informacije na temelju svog iskustva i u svrhu raznolike perspektive povratnih informacija.

Cilj sesije: Prezentirati razvijene intervencije za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima i koristiti dobivenu povratnu informaciju za daljnje dopune rada.

Specifični podciljevi:

- Stvoriti prostor za predstavljanje razvijenih intervencija za prevenciju vršnjačkog nasilja među mladima;
- Potaknuti sudionike na davanje povratnih informacija o razvijenim intervencijama;
- Razmišljati o dobivenim povratnim informacijama i poboljšati rad.

Adresirane kompetencije:

- Kritičko razmišljanje;
- Komunikacija;
- Društvene i građanske kompetencije;
- Rad u grupi;
- Analitičke kompetencije;
- Upravljanje vremenom;
- Kompetencije rješavanja problema;
- Prezentacija;
- Digitalne kompetencije.

Metodologija i metode:

- Prezentacije i povratne informacije;
- Rad u grupi – finalizacija razvijenih intervencija.

Tijek sesije:

I. Uvod u sesiju i završne pripreme za prezentacije (20 minuta)

Trener započinje sesiju obavještanjem sudionika kako je došlo vrijeme za predstavljanje njihovih razvijenih radionica/intervencija. Naglašava kako će svaka grupa dobiti detaljnu povratnu informaciju koja im služi kao prilika da svoju ideju naknadno unaprijede. Zatim, trener objavljuje kako imaju 10 minuta za napraviti završne pripreme za svoje prezentacije i pridružiti se plenarnoj sjednici.

II. Prezentacije razvijenih intervencija i povratne informacije (120 minuta)

Sudionici se pridružuju plenarnoj sjednici za prezentaciju. Trener poziva grupe jednu po jednu kako bi prezentirale razvijene intervencije u predviđenom vremenu 15-20 minuta. Nakon svake prezentacije, održava se sesija pitanja i odgovora. Zatim, trener daje detaljne povratne informacije i preporuke o mogućim poboljšanjima rada. Sudionici se također potiču na davanje povratnih informacija svojim vršnjacima.

III. Konačna dopuna izvedenih intervencija (40 minuta)

Nakon dobivanja povratnih informacija, trener poziva sudionike da se ponovno pridruže svojim grupama i poboljšaju svoj rad. Imaju 40 minuta za to učiniti i poslati ažuriranu verziju svog rada treneru.

Potrebni materijali: A4 papiri, laptop i projektor, *flipchart* papiri, markeri, *post-it* papirići, olovke.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Trener bi trebao obratiti pozornost na svaku grupu pri izlaganju kako bi dao detaljne povratne informacije i kako bi pravilno obradili povratne informacije te poboljšali svoje ideje.

14.0 Evaluacija i završetak obuke

Naslov sesije: Evaluacija i završetak obuke

Trajanje: 100 minuta

Pozadina:

Evaluacija je posljednja sesija obuke koja ujedno označava i zatvaranje programa. To je sesija u kojoj sudionici razmišljaju i procjenjuju svoje iskustvo, učenje, izvedbu, energiju iz okruženja, inpute i doprinose, očekivanja, itd. Ova sesija je vrlo važna za trenere i organizacijski tim kako bi dobili evaluaciju i povratnu informaciju o svom radu kako bi se unaprijedili za buduća osposobljavanja. Sesija se sastoji od različitih metoda evaluacije, uključujući one vizualne, i verbalne kojima se pozdravljaju svačiji doprinosi.

Cilj sesije: Osvrnuti se na iskustvo i ocijeniti program, logistiku, kao i sveukupno učenje na obuci.

Specifični podciljevi:

- Koristiti vizualne metode za evaluaciju različitih aspekata organizacije obuke;
- Koristiti pismeni evaluacijski obrazac za detaljnu procjenu programa;
- Razmišljanje o programu i ciljevima učenja;
- Stvoriti prostor za dijeljenje općeg dojma o stečenom iskustvu.

Adresirane kompetencije:

- Višejezične kompetencije;
- Rad u grupi;
- Digitalne kompetencije;
- Osobne, društvene i kompetencije za učenje;
- Poduzetničke kompetencije;
- Pismenost;
- Građanske kompetencije;
- Kulturna osviještenost i kompetencije izražavanja.

Metodologija i metode:

- Samorefleksija;
- Vizualna evaluacija - pizza;
- Pisana evaluacija;
- Verbalna evaluacija.

Tijek sesije:

I. Samorefleksija – Očekivanja i doprinosi (20 minuta)

Trener otvara sesiju tražeći od sudionika osvrt na učenje koje su stekli tijekom ove obuke. Zatim ih traži da razmisle o očekivanjima i doprinosima koja su postavili prvog dana. Imaju 10 minuta za samorefleksiju jesu li to postigli. Nakon 10 minuta, sudionici su pozvani na plenarnoj sjednici iznijeti što misle o očekivanjima i doprinosima, jesu li ispunili svoja očekivanja i jesu li pridonijeli onako kako su mislili prvog dana.

II. Vizualna evaluacija – “pizza” (20 minuta)

Treneri su nacrtali oblik pizze na *flipchart* papiru. Svaki komad pizze predstavlja određeni aspekt obuke/osposobljavanja kao što su: grupna energija, metode učenja, podrška trenera, hrana, materijali i prostor u radnoj sobi, vremenski uvjeti, slobodno vrijeme, itd. Sudionici su pozvani koristiti markere u boji ili crteže i procijene svaki aspekt. Što bliže središtu pizze naprave znak/crtež, to se smatra većom ocjenom. Za to koriste 15 minuta, kako bi dali prostora da svi na miru procijene. Zatim, trener sažima evaluaciju.

III. Pismeni evaluacijski obrazac – online (30 minuta)

Sudionici dobivaju poveznicu na pisani obrazac za ocjenjivanje putem e-pošte ili grupe na društvenim mrežama. Ovaj obrazac zahtjeva njihovu pozornost kako bi dali detaljniju procjenu o metodama rada, trenerima, logistici i podršci za njihovo sudjelovanje. Imaju 30 minuta za provedbu ovog oblika evaluacije i za to koriste svoje telefone, tablete, prijenosna računala. U slučaju kako netko treba uređaj za procjenu ili želi tiskani primjerak, treneri pružaju podršku.

IV. Verbalna evaluacija i završetak tečaja (30 minuta)

Završni oblik ocjenjivanja je usmeni krug. Ovdje su sudionici pozvani podijeliti svoje dojmove i dati završnu poruku svima u radnoj sobi. Na kraju, organizacijski tim i treneri dijele svoje završne riječi o završetku obuke, zahvaljuju svima na sudjelovanju i službeno zatvaraju tečaj osposobljavanja. Nakon toga slijedi veliki grupni zagrljaj i fotografija cijele grupe.

Potrebni materijali: olovke, kemijske olovke, markeri, *flipchart* papiri, crtež oblika pizze na *flipchart* papiru s kategorijama ocjenjivanja, kreiran online pisani obrazac za ocjenjivanje, laptop, projektor, zvučnici.

Preporuke za trenere koji će umnožavati ovu obuku:

- Obrazac za ocjenjivanje trebao bi biti osmišljen unaprijed i organizatori bi ga trebali testirati kako bi osigurali da radi. Također, preporuča se imati nekoliko tiskanih primjeraka u slučaju da netko radije piše umjesto tipkanja.
- Organizatori trebaju provjeriti postoji li stabilna internetska veza u radnoj sobi za evaluacijski dio. Također se preporučuje puštanje glazbe tijekom pismenog dijela evaluacije kako bi sudionici mogli uživati u opuštajućoj atmosferi.

Outreach Hannover e.V., Njemačka

Sufinancira Europska unija

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.